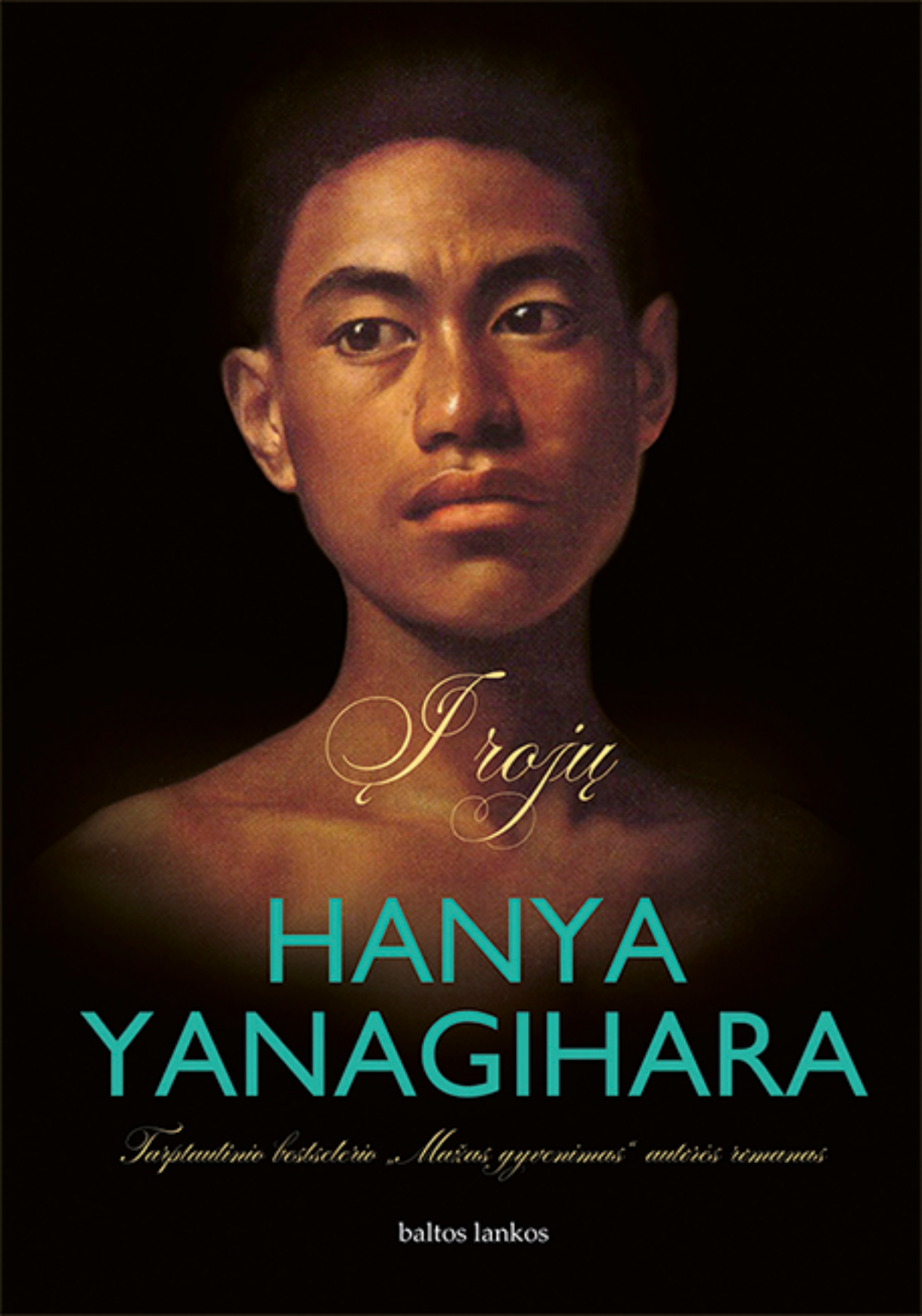

A close-up portrait of a young man with dark hair and a serious expression, looking directly at the camera. The lighting is dramatic, with strong highlights on his face and neck against a dark background.

Troju

HANYA
YANAGIHARA

Tarptautinio bestselerio „Mažas gyvenimas“ autorės romanas

baltos lankos

Hanya Yanagihara

Į rojų

romanas

Iš anglų kalbos vertė Marius Burokas

baltos lankos

I

Jis ėgijo įprotį prieš vakarienę pasivaikščioti parke: po dešimtį ratų, vienais vakarais nueidavo juos lėtai ir neskubėdamas, kitais – žengdamas spėriu žingsniu, o tada užlipdavo laiptais į savo kambarį, nusimazgodavo rankas, pasitaisydavo kaklaryšį ir, vėl nulipęs žemyn, sėsdavo prie stalo. Tačiau šiandien, kaip tik išeinant į parką, mažoji kambarinė, paduodama jam pirštines, tarė: „Ponas Binge-mas prašė priminti, kad jūsų brolis ir sesuo šįvakar pakviesti pas mus vakarienės“, ir jis atsakė: „Žinoma, Džeine, ačiū, kad priminėte“, – tarsi iš tiesų būtų tai pamiršęs, o ji padarė reveransą ir, jam išėjus, uždarė duris.

Jam derėjo žingsniuoti sparčiau, nei vaikščiodavo tada, kai turėdavo apščiai laiko, bet jį apėmė noras maištauti, todėl jis tyčia sulėtino žingsnį klausydamasis, kaip batų kulnai taukši į grindinį ir žingsniai ryžtingai skamba žvarbiame ore. Diena jau beveik baigėsi, dangus nusidažė ta ypatinga violetinio rašalo spalva, kurią pamatęs jis visada su skausmu prisimindavo mokykloje praleistus vakarus, tą metą, kuomet viskas lėtai nuskęsdavo tamsoje ir medžių kontūrai ištirpdavo jam priešais akis.

Jau netrukus turėjo ateiti žiema, o jis vis dar dėvėjo ploną palatą, tačiau žingsniavo pirmyn nekreipdamas į tai dėmesio, sukryžiuavęs ant krūtinės rankas ir pasistatęs apykaklę. Net kai varpai išmušė penktą valandą, jis tik nuleido galvą ir ėjo toliau, kol pabaigė penktąjį ratą, o tada atsidusęs apsisuko ir šiauriniu takeliu patraukė link namų, paskui užlipo glotniais akmeniniais laiptais; jam dar nespėjus pasiekti jų viršaus, atsidarė durys, ir liokajus jau tiesė ranką paimti skrybėlę.

– Svečių kambaryje, pone Deividai.

– Ačiū, Adamsai.

Prie kambario durų jis stabtelėjo, ranka susiglostė plaukus – visada taip darydavo susijaudinęs: skaitydamas ar piešdamas jis nuolat braukdavo plaukų garbaną sau nuo kaktos, o žaisdamas šachmatais ir galvodamas arba laukdamas

savo eilės daryti ėjimą švelniai vedžiodavo smiliumi panosę, turėjo jis ir daugiau įkyrių įpročių, – o paskui vėl atsiduso ir pasitikėjimo, kurio jis, žinoma, visai neįsivaizdavo, kupinu judesiu atidarė abi dvivėrių durų puses. Jie visi kartu pažvelgė į jį, bet abejingai, nerodydami nei džiaugsmo, nei nepasitenkinimo. Jis buvo tarsi kėdė ar laikrodis, ar ant minkštasuolio numestas šalikas, kažkas matyta jau tiek kartų, kad žvilgsnis nuslysta tuo daiktu net nestabtelėjęs, dalykas toks įprastas, kaip dar prieš pakylant uždangai scenoje stovinti dekoracija.

– Vėl vėluoji, – tarė Džonas, jam dar nespėjus nieko pasakyti, bet Džono balsas skambėjo švelniai, jame nebuvo girdėti priekaišto, nors šiaip jau niekada nežinai, ko iš Džono tikėtis.

– Džonai, – atsiliepė jis, ignoruodamas brolio priekaištą ir tiesiog paspausdamas rankas jam ir jo vyrui Piteriui.

– Iden, – ištarė bučiuodamas seserį, o paskui jos žmoną Elizą į dešinę skruostą. – O kur senelis?

– Rūsyje.

– Aha.

Jie visi nutilo, ir Deividas akimirka vėl pasijuto nejaukiai; jis dažnai taip jausdavosi, kai jie, broliai ir sesuo Bingemai, susirinkdavo visi trys, jam atrodė, kad jie neturi ką vienas kitam pasakyti arba, veikiau, nežino, kaip vienas su kitu kalbėtis, kol nėra senelio, tarsi juos tris sietų tik jis vienas, o visai ne kraujo ryšiai ar jų giminės istorija.

– Sunki buvo diena? – paklausė Džonas, o jis skubriai žvilgtelėjo į brolių, bet šis buvo pasilenkęs prie savo pypkės, tad Deividas negalėjo suprasti, ką jis turėjo omenyje. Iškilus abejonių jis paprastai atspėdavo, ką Džonas turi omenyje, pažvelgęs į Piterį – šis kalbėdavo mažiau, bet jo veidas buvo išraiškingesnis, ir Deividui dažnai atrodydavo, kad jiedu bendrauja su pasauliu kaip viena visuma: Piteris akimis ir smakro judesiais tarsi paaiškina, ką norėjo pasakyti Džonas, o Džonas žodžiais atskleidžia, ką reiškia Piterio veide pasirodančios grimasos ir šypsienėlės, – tačiau šį kartą iš Piterio veido, kaip ir iš Džono balso, jis neįsivaizdavo nieko, nesulaukė iš jo pagalbos, tad buvo priverstas atsakyti taip, tarsi klausimą būtų reikėję suprasti pažodžiui – nors galbūt taip ir reikėjo.

– Nelabai, – atsakė jis, ir šis atsakymas buvo toks tiesus, akivaizdus ir nepaneigiamas, jo prasmė tokia aiški ir nenuginčijama, kad visi kambaryje tarsi sustingo ir, atrodė, net pats Džonas susigėdo savo klausimo. O tada Deividas pradėjo teisintis, bandyti pasiaiškinti, įžodinti savo dienas, suteikti joms formą – jis kartais taip elgdavosi, ir nuo to darydavosi tik blogiau. – Aš skaičiau...

Nuo tolesnio pažeminimo jį išgelbėjo į kambarį įžengęs senelis, iškėlęs rankose tamsų, pūkuotą nuo pilkų dulkių butelį, tarsi pergalingai šauktų: „Radau!“ Senelis net ne iš karto su jais pasisveikino, o pirmiau pratęsė pokalbį su Adamsu, sakydamas jam, kad šiandien jie susirinko be jokios progos, o vyną galima dekantuoti dabar pat ir išgerti jį vakarieniam.

– O, jūs tik pasižiūrėkite, kol aš gaisau, ieškodamas to prakeikto butelio, pasirodė dar vienas mielas veidas, – tarė jis ir nusišypsojo Deividui, prieš atsiskudamas į visus ir šypsena kviesdamas juos sekti paskui jį prie stalo, ką jie ir padarė, visas šešetas, susėdami aplinkui žvilgantį ąžuolinį stalą valgyti įprastinės kas mėnesį rengiamos sekmadieninės vakarienės, kiekvienas į savo vietą – senelis stalo gale, Deividas jo dešinėje, Eliza – už Deivido, Džonas – senelio kairėje, Piteris – už Džono, o Iden – kitame stalo gale, – ir pusbalsiu užmezgė paprastus, nereikšmingus pokalbius: banko naujienos, žinios apie Iden mokslus, apie vaikus, apie Piterio ir Elizos šeimas. O už sienų tuo tarpu liepsnojo ir griuvo pasaulis: vokiečiai vis giliau skverbėsi į Afriką, prancūzai skynėsi kelią į Indokiniją, o dar arčiau jų buvo nauji siaubai iš Kolonijų, kur šaudė, korė, mušė ir aukojė žmones, ir apie tai, kas dėjosi taip arti, buvo baisu net pagalvoti – tačiau nė vienam iš šių įvykių, o ypač tiems, kurie dėjosi arčiausiai, nebuvo leidžiama prasiskverbti pro debesį, gaubiantį senelio surengtą vakarienę, kur viskas buvo švelnu ir kur kieti dalykai virsdavo minkštais, kur net jūrų liežuvis buvo paruoštas garuose taip meistriškai, kad jį galėjai pasemti tam skirtu šaukšteliu, ir jo kaulai pasiduodavo menkiausiam sidabrinio įrankio spustelėjimui. Bet vis dėlto buvo sunku, o šiandien sunkiau nei bet kada, atsitverti nuo išorinio pasaulio, neleisti jam įsiveržti, ir valgant desertą, – imbierinio vyno putėsius, lengvučius it pieno putą, – Deividas svarstė, ar kiti, kaip ir jis, galvoja apie brangiąją imbiero šaknį, rastą ir iškastą Kolonijose, atvežtą jiems į Laisvąsias Valstijas ir už didelius pinigų nupirktą virėjo: kas buvo priverstas ją kasti ir rinkti, iš kieno rankų ji buvo paimta?

Kai po vakarienės jie visi vėl susirinko salone, kai Metjus įpylė visiems kavos ir arbatos, o senelis šiek tiek, vos pastebimai pasimuistė krėsle, Eliza staiga pašoko ir pareiškė:

– Piteri, aš jau seniai norėjau tau parodyti paveiksluką vienoje knygoje, ten nupieštas neįtikėtinas jūrų paukštis, aš tau apie jį pasakojau praeitą savaitę ir pažadėjau sau, kad šįkart tikrai nepamiršiu. Seneli Bingemai, ar galima?

Senelis linktelėjo ir tarė:

– Žinoma, vaikeli.

Piteris irgi atsistojo ir jiedu išėjo iš salono susikibę už parankių, o Iden tiesiog švytėjo didžiudamasi savo žmona, kuri taip subtiliai jautė ją supančius žmones, kuri gebėjo numatyti, kada Bingemai norės pabūti vieni, ir mokėjo taktiškai pasišalinti jiems iš akių. Eliza buvo raudonplaukė ir stambiomis galūnėmis, jai einant per saloną virpėjo ir tilindžiavo lempų gaubtus puošiančios smulkios stiklo detalės, tačiau bendravo ji lengvai, greitai susigaudydavo situacijose, jie visi ne kartą turėjo progos tuo įsitikinti ir buvo jai dėkingi už įžvalgumą.

Taigi, jų laukė pokalbis, apie kurį senelis pranešė dar sausį, pačioje metų pradžioje. Jie laukė jo kas mėnesį, ir kiekvieną mėnesį, po kiekvienos šeimos vakarienės – po pirmosios Nepriklausomybės dienos, po Velykų, po gegužės švenčių, po senelio gimtadienio ir visų kitų ypatingų progų, kuriomis jie visi susirinkdavo čia, šiame name, – tas pokalbis vis neįvykdavo ir neįvykdavo, o štai dabar, antrąjį spalio sekmadienį, jie pagaliau pasikalbės. Likusieji irgi suprato, kas jų laukia, ir susikaupė, grįžo prie maisto, prie lėkštučių su prakąstais sausainiais, prie nugertų arbatos puodelių, atkryžiavo kojas, ištiesė nugaras, visi, išskyrus senelį, kuris dar giliau įgrimzdo į girgžtelėjusį po juo krėslą.

– Aš labai stengiausi auginti jus visus tris dorai, – pradėjo jis, patylėjęs. – Žinau, kad kitas senelis net nepradėtų su jumis šio pokalbio, tiek iš apdairumo, tiek norėdamas išvengti neabejotinai kilsiančių ginčų ir priekaištų – esą kam to reikia, juk visus ginčus galima atidėti tai dienai, kai tavęs jau nebebus ir kai viskas bus sprendžiama tau nedalyvaujant. Bet aš niekada nebuvau jums toks senelis ir manau, kad geriausia viską išsakyti atvirai. Tačiau turėkite omenyje, – čia jis nutilo ir įdėmiai nužvelgė juos visus tris, – kad aš neketinu klausytis jūsų priekaištų ir nusiskundimų. Tai, kad pranešu jums dabar apie savo ketinimus, anaip tol nereiškia, kad jie nėra tvirti, – mūsų pokalbis šia tema tuo bus ir baigtas, o anaip tol ne pradėtas. Sakau jums tai, kad vėliau nekiltų jokių nesusipratimų ir jokių spėlionių, – jūs išgirsite viską iš manęs, savo ausimis, o ne perskaitysite iš popieriaus lapo Frensės Holson biure, į kurį ateisite apsirengę juodais drabužiais.

Ir jis kalbėjo toliau:

– Manau, nenustebinsiu jūsų pranešdamas, kad savo turtą ketinu padalinti jums trims po lygiai. Visi jūs, žinoma, turite savo turto ir tėvų paliktų vertybių, bet kiekvienam iš jūsų aš palieku ir po dalį savo asmeninių lobių – daiktų, kurie, manau, suteiks džiaugsmo jums ir jūsų vaikams. Bet ką būtent aš palikau kuriam iš jūsų, sužinosite tik tada, kai manęs jau nebebus. Esu atidėjęs pinigų ir jūsų vaikams, kurių dar galbūt turėsite. O vaikams, kurių jau turite, įsteigiau patikos fondus: Iden, po lygią sumą palieku Volfui ir Rozmari. Džonai, tokia pat suma

atidėta ir Timočiui. Deividai, lygiai tiek pat yra skirta ir kiekvienam iš tavo būsimų paveldėtojų.

Ir dar:

– „Brolių Bingemų“ bendrovę ir toliau valdys direktorių taryba, o bendrovės akcijos bus po lygiai padalintos jums trims. Kiekvienas iš jūsų išsaugosite vietą taryboje. Jei kuris nors iš jūsų nuspręstų parduoti savo akcijas, jo arba jos lauks didžiulė bauda ir jis arba ji privalės suteikti kitiems dviem teisę pirmiems išpirkti tas akcijas už mažesnę kainą, be to, sandoriui turės pritarti ir direktorių taryba. Visa tai jau esu aptaręs su kiekvienu iš jūsų atskirai. Tai neturėtų būti jums naujiena.

Jis vėl truputį pasimuistė. Sujudo ir jie visi, nes suprato, kad tikroji mįslė yra tai, ką jis pasakys dabar, ir visi trys žinojo ir suprato, kad senelis irgi tai žino: kad ir ką jis nusprendė, mažiausiai vienas iš jų liks tuo nepatenkintas – tik kol kas nežinia, kuris ir kodėl.

– Iden, – pradėjo senelis, – tau palieku Varlių Tvenkinio sodybą ir butą Penktojoje aveniu. O tau, Džonai, atiteks Larkspuro dvaras ir namas Niuporte.

Staiga juos gaubiantis oras tarsi sutirštėjo ir ėmė mirguliuoti, nes visi suprato, ką tai reiškia: Deividui atiteks namas Vašingtono aikštėje.

– Na, o Deividas, – lėtai pratarė senelis, – gaus namą Vašingtono aikštėje ir vasarnamį prie Hadsono.

Atrodė, kad jis staiga neteko jėgų, iš tikrųjų, o ne apsimestinai pavargo, todėl dar giliau nugrimzdo į krėslą. Kambaryje stėjo tylą.

– Tai viskas, toks mano sprendimas, – pareiškė senelis. – Noriu išgirsti, kad jūs jam pritariate. Garsiai ir dabar pat.

– Taip, seneli, – sumurmėjo jie visi kartu, o Deividas atsipeikėjo ir pridūrė: „Ačiū, seneli.“ Džonas ir Iden, tarsi taip pat nubudę iš transo, aidu pakartojo jo žodžius.

– Prašom, – atsakė senelis. – Tačiau tikėkimės, kad praeis dar daug metų, kol Iden galės nugriauti mano numylėtąją lūšnelę prie Varlių tvenkinio.

Ir senelis jai nusišypsojo, o ji atsakydama irgi prisivertė šyptelėti.

Po šio pokalbio, nors nė vienas apie tai nepratarė nė žodžio, vakaras staiga baigėsi. Džonas paskambino varpeliu ir perdavė Metjui, kad šis pakviestų Piterį su Eliza ir paruoštų jų ekipažus, tada visi ėmė spausti rankas, bučiuotis ir atsisveikinti, visi kartu nuėjo prie durų, brolis su seserimi ir jų sutuoktiniai vilkosi paltus, supstėsi skaromis ir vyniojosi šalikus, o atsisveikinimas, kuris paprastai būdavo triukšmingas ir ilgai trunkantis, nes visi pavėluotai dalindavosi nuomonėmis apie vakarienę ir pamirštomis pranešti smulkmenomis apie kasdienį

gyvenimą, dabar buvo trumpas ir tylus, o Elizos ir Piterio veiduose jau sustingo ta viltinga, atlaidi ir užjaučiama išraiška, kurią visi priimtieji į Bingemų šeimos ratą išmokdavo nutaisyti dar pačioje santuokos pradžioje. O paskui jie visi išvyko, paskutinį kartą apsikabinę ir atsisveikinę, apkabinę ir Deividą, tegu ne itin nuoširdžiai ir draugiškai.

Po tokių sekmadienio vakarienių jiedu su seneliu buvo įpratę senelio svetainėje išgerti dar po stiklinaitę portveino ar puodelį arbatos ir aptarti, kaip praėjo vakaras; jiedu ne liežuvaudavo, jie tiesiog apsikeisdavo pastebėjimais, tik senelio išsakytieji būdavo šiek tiek kandesni, kaip jam ir priklausė – pagal statusą ir charakterį: ar Deividui nepasirodė, kad Piteris išblyškęs labiau, nei paprastai? O tas anatomijos profesorius, apie kurį pasakojo Iden, išties nepakenčiamas, tiesa? Bet šiandien, durims užsidarius ir namie likus tik jiedviem, senelis pasakė esąs pavargęs, nes diena buvusi ilga, todėl eisiantis miegoti.

– Žinoma, – atsiliepė Deividas, nors jo leidimo senelis ir neprašė, bet jis taip pat norėjo pabūti vienas, pagalvoti apie tai, kas įvyko, tad pabučiavo senelį į skruostą, dar truputį pastoviniavo auksine žvakių šviesa nutviekstame vestibulyje namo, kuris vieną gražią dieną taps jo namu, o tada apsisuko ir, prieš užlipdamas aukštyn į savo kambarį, paprašė Metjaus atnešti jam dar putėsių.